

Received-Makale Geliş Tarihi 16.11.2024
Published-Yayınlanma Tarihi 31.12.2024
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 11(114), 2503-2514

Research Article/Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.14579694

Dr. Öğr. Üyesi Türkan Yıldırım

<https://orcid.org/0000-0002-9818-9061>

Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Şanlıurfa / TÜRKİYE

Milli Değerler ve Kültürel Öğeler Bağlamında Çizgi Dizilerin İncelenmesi: Akıncı

Analysis of Cartoon Series in the Context of National Values and Cultural Elements: Akıncı

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Akıncı çizgi dizisini milli değerler ve kültürel öğeler açısından değerlendirmektir. Bu amaca yönelik olarak çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum araştırmasına göre hazırlanmıştır. Araştırmamın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen ATV ve MinikaGO kanallarında yayınlanan Akıncı çizgi dizisi oluşturmaktadır. Akıncı, haftalık olarak yayınlanan bir çizgi dizidir. Bu çalışma kapsamında araştırmanın verilerini toplamak amacıyla çizgi dizinin 2 sezonunu kapsayan 26 bölümü incelenmiştir. Veriler toplanırken öncelikle değerler açısından kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategorileri oluştururken Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde yer alan değerler dikkate alınmıştır. Kültürel öğelerin incelenmesi amacıyla ise kültürel kodlar belirlenmiştir. Bu kapsamda çizgi dizinin içeriği aile, dil ve edebiyat, kıyafet ve aksesuar, inanç, milli hassasiyet ve yemek kültürü konusunda ele alınmıştır. Verilerin analiz edilmesinde içerik analizi yöntemini kullanılmıştır. Çalışmam sonucunda, Akıncı çizgi dizisinin kurgusunun Türk tarihine dayanması, başkahramanın adının Akıncı olması, çizgi dizide Türk aile yapısına uygun davranılması, Türk kültürünü yansıtan yemeklerin, kılık kıyafetin, dil unsurlarının olması ve milli hassasiyetler noktasında duyarlı olması açısından Türk kültürünün çocuklara aktarılmasındaki önemine ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde yer alan değerlere ilişkin bulgular ortaya konulmuştur. Bu çalışma ile dil ve üslup açısından akıncı, söz varlığı açısından zengin olan Akıncı çizgi dizisinin, kültürel öğeler ve değerler bakımından Türk milletinin yaşayış şekline, hayata bakışına ve kültürüne uygun bir çizgi dizi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'nin ilk Türk Animasyon çizgi dizisi olan Akıncı'nın, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde yer alan değerlerin bireylere kazandırılmasında, Türk kültürünün aktarımında ve söz varlığının zenginleştirilmesinde rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akıncı, çizgi dizi, değerler, kültürel öğeler.

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the Akıncı cartoon series in terms of national values and cultural elements. For this purpose, the study was prepared according to the case study, one of the qualitative research methods. The sample of my research consists of the Akıncı cartoon series broadcast on ATV and MinikaGO channels, which were selected with the purposeful sampling method. Akıncı is a cartoon series broadcast weekly. In order to collect the data of the research within the scope of this study, 26 episodes of the cartoon series covering 2 seasons were examined. While collecting the data, categories were first created in terms of values. While creating these categories, the values in the Turkey Century Education Model were taken into consideration. Cultural codes were determined in order to examine the cultural elements. In this context, the content of the cartoon series was discussed in terms of family, language and literature, clothing and accessories, belief, national sensitivity and food culture. Content analysis method was used in the analysis of the data. As a result of my study, the importance of the Akıncı cartoon series in transferring Turkish culture to children and the values in the Turkey Century Education Model were revealed in terms of the fact that the plot of the cartoon series is based on Turkish history, the protagonist's name is Akıncı, the cartoon series behaves in accordance with the Turkish family structure, the presence of foods, clothing, language elements reflecting Turkish culture and being sensitive in terms of national sensitivities. With this study, it was concluded that the Akıncı cartoon series, which is fluent in terms of language and style and rich in vocabulary, is a cartoon series that is suitable for the lifestyle, outlook on life and culture of the Turkish nation in terms of cultural elements and values. It is thought that Akıncı, the first Turkish animation cartoon series in Turkey, can play a role in acquiring the values in the Turkey Century Education Model to individuals, in transferring Turkish culture and in enriching vocabulary.

Keywords: Akıncı, cartoon series, values, cultural elements

1. GİRİŞ

Sosyal mesafe zorunluluğu getiren Covid-19 salgını ile birlikte insanların iletişim yolları değişmiştir. Yüz yüze görüşmeler, buluşmalar, etkileşimler bu süreçten sonra yerini kitle iletişim araçları ile iletişim kurmaya bırakmıştır (Aymaz, 2018; Shah vd., 2019; Yener vd., 2021). Artık günümüzde kitle iletişim araçları ile iletişim kurmak hayatın vazgeçilmez unsurları arasında yerini almaktadır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, kullanım yaşının düşmesi ve teknolojik gelişmeler beraberinde sosyal ve kültürel değişiklikleri, bireylerin beklenti ve alışkanlıklarını, ahlaki değer yargılarını değiştirebilir. Bu değişikliklerin bireylerin ilerlemesine, kimlik oluşumuna ve kültürel bakış açısına olumlu yönde etkisi olabileceği gibi (Kayalar, 2023) olumsuz yönde de olabilir. Çağımızda teknolojinin ilerlemesi ve hayatımızın her noktasında dijital medyanın olmasından dolayı yeni nesil çocuklar ve gençler internet kültürünün etkisi altına girmektedir. Çocuklar, özellikle sosyal medya ortamlarında sunulan ve kültürel mirasımıza aykırı olan birçok davranışa özendirilmektedir. Bazı dijital içerik üreticileri özellikle çocukların duygu ve hayal dünyasına zarar verebilecek, onların sahip olduğu kültür anlayışını bozmaya sebep olacak içerikleri daha fazla izlenebilmek kaygısıyla üretmeye devam etmektedir. Bazı dijital medya organlarının sadece kâr amacı güderek oluşturdukları birtakım içeriklerde kültür unsurları göz ardı edilmektedir. Bunlar art niyetli kişiler tarafından manipüle amacıyla hazırlanan içeriklerdir. Ancak ailelerin bilinçli davranışları sayesinde bu içeriklerden çocuklar uzak tutulabilir. Toplumun ekonomik durumu ve geleneksel aile yaşantısı göz önüne alındığında her çocuğun bir telefonu ve sosyal medya hesabının olmadığı; ancak her evde çocukların izleyebileceği bir televizyon olduğu görülmektedir (RTÜK, 2018). Çocukların dikkatini çekebilecek unsurlar, seslerle ve renklerle zenginleştirilen hareket eden nesnelere. Bu bağlamda, televizyonda çocukların dikkatini çeken programlar, bu unsurlardan oluşan çizgi filmlerdir. RTÜK'ün (2006) yayınladığı rapora göre çocukların en çok izlediği programlar çizgi filmlerdir. Çizgi filmlerin Türkiye'deki tarihçesine bakıldığında, ilk çizgi filmin 1932 yılında Kadıköy Opera Sineması'nda gösterime girdiği görülmektedir. Burada ilk çizgi film olarak batı kökenli bir çizgi film olan "The Skeleton Dance" gösterime girmiştir. Bununla birlikte Türkiye'deki karikatüristlere çizgileri hareketlendirme noktasında yeni bir anlatım sanatının yolu açılmıştır. Böylece karikatüristler çizgi film ile sanatlarını birleştirmeye başlamışlardır. Osmanlı dönemine bakıldığında ilk karikatür çalışması, Tanzimat döneminde, 1867'de batılılaşma ve mizah üzerine içerikler oluşturularak hazırlanmıştır. Ancak bu dönemde yapılan karikatürler, günümüzdeki karikatür anlayışından ziyade daha çok görüneni olduğu gibi resmetme ve gerçeği yansıtmadan ibarettir. Bu dönemde daha çok insan figürleri kullanılmıştır. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise insan figürlerinin yanında hayvan figürleri ve nesnelere kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönem üretilen karikatürler günümüz karikatür anlayışının ilk örneklerini yansıtır. Bu dönemin en önemli sanatçısı, Türkiye'nin ilk Türk karikatür karakteri "Amcabey" in yaratıcısı olan Cemal Nadir Güler'dir (Sipahioğlu, 1999). Başta Güler olmak üzere birçok karikatürist 1950'li yıllara kadar çizgi film üretmek üzere çalışmalar yapmışlardır. Ancak bunlar istenilen başarıya ulaşamamıştır. Çizgi film stüdyo ortamlarına 1960'lı yıllarda girmeye başlanmıştır. Bu yıllarda çizgi filmler reklam üretimi amacıyla kullanılmaya başlanmış ve çizgi filmler reklam sektörünün hizmetine girmiştir. Karikatüristler çizgi karakterlerini reklam sektörü için üretmeye başlamıştır. Batı etkisi ile hazırlanan çizgi reklam filmler sinema gösterimi öncesinde izleyicilere sunulmaktaydı. Ancak bu dönemde stüdyo ortamında yapılan çizgi reklam filmler batı etkisinin ötesine geçememiştir. Batı etkisinden uzak ilk yerli çizgi film 1967 yılında yapılan toplumsal konuları ele alan Kıbrıtlar ve Böcü'dür. Bu amatör bir çalışmadır. Alandaki çalışmalarda profesyonel olarak hazırlanan, Türk kültürü ve inancını anlatan ilk yerli çizgi film "Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü" olarak kabul edilir (Dinç, 2009). Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun (TRT) kurulmasıyla birlikte Türkiye'de Türk kültürünü yansıtan çizgi filmler yapılmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Burada yayınlanan ilk Türk kültürünü yansıtan ilk çizgi filmler Dede Korkut Hikayeleri, Hacivat ile Karagöz, Evliya Çelebi, Nasreddin Hoca'dır. Bu noktadan bakıldığında o dönemde çizgi filmler Türk kültürünün çocuklara sevdirmesi ve öğretilmesine yönelik hazırlandığı görülmektedir (Alıcı, 2021).

Kültür kelimesi Türkçeye Fransızcadaki *culture* kelimesinden etkilenecek girmiştir. TDK (2011)'ye göre kültür, "Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin" olarak tanımlanmaktadır. Kültür, bir cemiyetin hayatını devam ettirmek için gerekli varlık unsurlarıdır. Bu varlık unsurları arasında sanat, bilim, din, ahlak, hukuk, gelenek ve alışkanlıklar bulunur (Baltacıoğlu, 1932). Ünal (2002), kültürü bireylerin davranışlarını yönlendiren değerler bütünü olarak tanımlarken, bu değerlerin kültürel bilginin temelini oluşturduğunu belirtmektedir. Kültür bireylerin sosyal yaşamlarını etkileyen ve onları belirli bir toplumsal kimliğe yönlendiren unsurları içerir. Bir başka ifadeyle kültür, bireylerin ve toplumların yaşamlarını şekillendiren, değerler ve inançlar bütünü olarak tanımlanabilir. Kültür, tarihsel süreç içerisinde gelişen, dinamik ve çok

boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bireylerin sosyal kimliklerini, davranışlarını ve toplumsal ilişkilerini etkileyen önemli bir unsurdur. Kültürel miras ise bu yapının sürekliliğini sağlayan ve toplumların ortak kimliğini yansıtan bir bileşendir. Bu noktada kültürümüzü korumak ve yeni nesillerimize kültürümüzü aktarmak için dijital medyada sunulan içeriklerin incelenmesi önemlidir. Bu bağlamda Türkiye'nin en çok izlenen televizyon kanallarından birinde (Türkiye Televizyon İzleme Araştırmaları, 2024) yayınlanan çizgi dizinin milli değerler ve kültürel öğeler kapsamında incelenmesi çocuklara kültür aktarımı noktasındaki yerinin tespit edilmesi açısından önemlidir. 2024 yılında eğitim öğretimin düzenlenmesi amacıyla oluşturulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde değerler kategorisinde çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sabır, sağlıklı yaşam, tasarruf, aile bütünlüğü, dostluk, dürüstlük, özgürlük, sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik, duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik, saygı yer almaktadır. Toplumsal değerlerin çocuklara öğretilmesi noktasında çizgi filmler, önemli bir yer tutar (Muratoğlu, 2009). Çizgi filmler, çocukları şiddete yönlendirme, yozlaştırma ya da manipüle etme için kullanılabilir gibi eğitmek, kültürü tanıtmak, değerleri öğretmek için de kullanılabilir. Çocukluk ve ergenlik döneminde bireyler takip ettikleri kişi ve karakterleri taklit etme ve rol model alma eğilimindedir. İzledikleri ve gördüklerinin etkisinde kalıp taklit etme davranışını gündelik hayata da yansıtmaktadırlar. Örneğin 2018 yılında "Mavi Balina" adlı bir oyun çocukları intihara özendirilmiş hem Türkiye'de hem de dünyada birçok çocuğun intihar etmesine sebep olmuş ve daha sonra oynanması yasaklanmıştır. İçeriklerin düzenlenmesinde; sadece şiddete özendirilen değil aynı zamanda kültürel yozlaşmaya sebep olan unsurlarda inceleme altındadır. Mesela birçok televizyon programı toplumun aile yapısını bozduğu için yayından kaldırılmıştır. Hülasa çocuklar için hazırlanan içeriklerin; onları manipüle etmeye, yönlendirmeye, kültürel olarak bozulmalarına yönelik mi hazırlandığı yoksa onların yararına olacak şekilde kültürlerinin tanıtılması, değerlerin öğretilmesi için mi olduğu incelenmeli ve çocukların izledikleri çizgi filmler bu doğrultuda kontrol altında tutulmalıdır.

Çizgi film, çizgi filmlerde kültür aktarımı ve Akıncı anahtar kelimeleriyle literatürde gerçekleştirilen tarama sonucunda bazı çalışmalar tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların çizgi filmler aracılığıyla kültür aktarımı konusunda (Taş Alicenap, 2015; Kamacıoğlu, 2017; Taşkın ve Boran, 2024; Yıldız, 2024; Sel, 2022; Özeskici ve Okan Akın, 2024; Kayabaşı ve Bursa, 2024), değerler konusunda (Yakut ve Yakut, 2022; Sildir Daşar, 2024; Ufak ve Yorulmaz, 2022; Alzate, 2016; İamurai, 2009; Oyero ve Oyesomi, 2014; Pandey ve Lenka, 2020) modern toplum bağlamında (Akgün, 2024) çevre okuryazarlığı üzerine (Gün Şahin ve Arslan, 2022), olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar çizgi filmlerin çocuklara kültür aktarımında konusunda önemli olduğunu vurgulamaktadır. Zira çocukların taklit ettikleri karakter ve kişiler onların değer yargılarının şekillenmesinde ve bu değerler çerçevesinde hayatlarını sürdürmelerinde etkili olacaktır. Bu doğrultuda izlenen çizgi filmlerin içeriklerinin değerler, kültürel kodlar ve dil açısından incelenmesi önemli hale gelmektedir. Bu noktadan hareketle en çok izlenen ulusal kanallardan birinde yayınlanan Akıncı çizgi dizisinin çocukların gelişimini etkileyen ve yeni yüzyılda oluşturulmak istenen öğrenci profiline uygunluğunun değerlendirilmesi önemlidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Akıncı çizgi dizisini, milli değerler ve kültürel öğeler açısından incelemektir.

2. AKINCI ÇİZGİ DİZİSİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Türkiye'nin ilk Türk yapımı, "Süper Kahraman" animasyon çizgi dizisi; adaleti, iyiliği ve düzeni savunan Akıncı'nın, kötülük ve kargaşa ile beslenen Zincir'e karşı mücadelesinin anlatıldığı bir hikâyedir. Bir zamanlar bir Akıncı beyi, zalim kralı yenmiş ve kılıcıyla kötülüğün zincirlerini kırmıştır. Ancak o kılıç, 17. yüzyılda kaybolmuştur. Bunun sonucunda kötülüğün temsilcisi olan Zincir yeniden güçlenmeye başlamıştır. Akıncı beyleri kılıç kaybolduktan sonra onu bulmak için uzun süre uğraşmışlardır. Fakat başarılı olamamışlardır. 21. yüzyılda kötülüğün temsilcisi olan Zincir, İstanbul'u hedef alarak şehri kontrol altına almak istemiştir. Zincir, kılıcı yok ederek dünya hâkimiyetini sağlamayı amaçlamıştır. Zincirle mücadele geleneğini son akıncı beyi olan Fatih üstlenmiştir. Fatih, hilal savaçısı olarak adlandırılmaktadır. Çizgi dizi bu mücadele üzerine kurgulanmıştır.

Akıncı çizgi dizisi 21 Ocak 2023'te MinikaGO kanalında vizyona girmiştir. 18 Mart ile ilk sezon finalini yapmıştır. 16 Eylül 2023 Cumartesi günü yayınlanan 26. Bölüm ile ikinci sezon finalini yapmıştır. Akıncı dizisi, içerisinde tarihî ve kültürel unsurlara bolca yer veren bir projedir. Animasyon sektöründe yenilikçi yaklaşımlarıyla tanınan İki Tekerlek Yapım tarafından yapımcılığı üstlenilmiştir. Senaryo yazarlığı için Türk kültürüne ve tarihine aşina yazarlar seçilmesine özen gösterilerek Ali Hakan Kaya ve Sinem Doğanönül tarafından kaleme alınmıştır. 2D ve 3D animasyon tekniklerinin birleşimi kullanılarak, canlı ve renkli bir görsel estetik oluşturulmuştur. Ana hikâye Hakan Kandal'a aittir. Yönetmen M. Ammar Gündürdür. Müzisyen Demir Demirkandır. 2 sezon 13 bölümden oluşmaktadır. Akıncı'da yer alan karakterler şunlardır:

Akıncı: Akıncı (Fatih) bir tarih öğretmenidir. Üniversiteden mezun olduktan sonra babasının görev arkadaşı olduğunu açıklayan Orhan karşısına çıkar. Orhan Fatih'e kendi aile tarihiyle bilmediği hakikatleri anlatır. Fatih'in babası Osmanlı neslinden gelen 'Akıncı Beyi' olup bir saldırı sonucu şehit olmuştur. Babasından gelen bu kutsal vazifeyi Fatih devam ettirir. Orhan sayesinde Fatih eğitimler alır, ülkesine karşı sorun oluşturan her türlü suçlularla mücadele eder. Bu mücadeleler sonunda bir halk kahramanı olur. Fatih, günlük hayatta bir tarih öğretmeni iken kötü bir olay olduğunda ise hilal savaşçısı olan Akıncı'ya dönüşür. Akıncı kendi tasarladığı kostüm, maske, ekipman ve malzemelerini kullanarak gerçek kimliğini gizlemektedir. Kadim bir temsilciliğin son temsilcisidir. Cesur, adil ve kararlı bir liderdir. Zayıflara yardım eder, haksızlıklara son vermeyi hedef olarak belirlemiştir. Bu bakımdan adalet duygusu gelişmiştir. Ayrıca savaş becerileri de gelişmiştir. Diğer karakterlerden farklı olarak stratejik düşünme yeteneği güçlüdür. Gücünü ve cesaretini göğsündeki hilal motifinden alır. Seslendirmesini Harun Can yapmaktadır.

Selin: Akıncının ablasıdır. Akıncıya en büyük duygusal desteği verir. Bilal ve Zeynep isimli iki çocuğu vardır.

Orhan: Akıncının akıl hocası ve eğitmenidir. Orhan da köklü bir gelenekten gelen ailenin çocuğudur. Ailesi de yüzyıllar boyu Akıncı beylerine hizmet etmiştir. Orhan, ailesinin geleneğini sürdürmektedir. Karakteristik özellikleri arasında stratejik yönü kuvvetli bir dövüş ustası olması vardır. Sabırlı, bilgili, olgun, yol gösterici, destekleyici bir yapıya sahiptir. Boş konuşmaz. Bir olay olduğunda önce derinlemesine analiz eder. Seslendirmesini Oğuz Özoğul yapmaktadır.

Cevdet: Zincir çetesinin İstanbul sorumlusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar hayırsever bir iş adamı olarak görünse de kendi menfaatlerinin peşinden gitmektedir. Bakışları keskin ve yüz hatları belirgindir.

Gürbüz: Gürbüz, çatık kaşlı ve top sakallıdır. Cevdet için çalışır. Çetenin projelerini sahada yürütmekle görevlidir. Fiziksel olarak çok dayanıklı ve güçlüdür. Ancak ince düşünemeyen, ayrıntılardan anlamayan bir insanı temsil eder. Savaş anlarında kullanmak için güzü vardır. Seslendirmesini Berk Avcı yapmaktadır.

Nergis: Araştırmacı bir kişiliğe sahiptir. Gazetecidir. Mesleğine âşıktır. İşi uğruna kendini tehlikeye atmaktan çekinmemektedir. Koyduğu hedefleri, merak ettiği gizemleri sonuca kavuşturmak için çaba harcamaktadır. Objektif haber yayıncılığı yapmak için kendi haber kanalını kurmuştur. İş arkadaşları Beste ve Taner'dir. Seslendirmesini Ecem Arıcan yapmaktadır.

Alisa: Özgüvenli ve bakımlı bir karakterdir. Gürbüzle birlikte Cevdet için çalışır. İnsanları aşağılayan bir karaktere sahiptir. Acımasız ve merhametsiz davranır.

Rasta: Mülksüzler isminde bir grup vardır. Rasta bu grupla yaşamaktadır. Maddi beklentisi olmayan bu karakter, teknolojik konularda üst düzey yeteneğe sahiptir ve bu gücü iyilik için kullanmaktadır. Gücünü kötüye kullanan herkes onun düşmanıdır. Seslendirmesini Nilay Cennetkuşu yapmaktadır.

Lejyoner: Paralı askerdir. Akıncıyla mücadele eder.

Jivak: Her şeyi ortadan kaldırabilecek kapasiteye sahip olan bu karakter, Kötülüğün temsilcisi olan Zincir çetesinin üyelerindedir. Zincir tarafından farklı hedefler için görevlendirilse de onun gerçek amacı Akıncı'yı ele geçirmektir.

Cezeri: Akıncı'nın geçmişten esinlenerek adını verdiği ve her zor durumda yanında olan en büyük yardımcısıdır. Yapay zekâ ile tasarlanmıştır.

Kamos: Tek amacı dünyayı ele geçirmek olan bu karakter, Akıncı ve dostlarının düşmanıdır.

Haraka: Özgür bir karakter özelliğine sahiptir. Kendini doğaya ait hissetmektedir.

Alisa: Uzun ve kırmızı saçlı olan bu karakterin, mavi renkli bir göz maskesi vardır. Kibirli, hırslı, acımasız ve intikamcı bir kişiliğe sahiptir.

Gölge Şövalyesi: Gür bir sese sahip olan bu karakterin, vücudunun tamamı siyah bir kıyafetle kaplıdır ve omuzunda mor renkli bir pelerini vardır.

3. AKINCI ÇİZGİ DİZİSİNDE YER ALAN DEĞERLER

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile öğrencilere sadece eğitim veren değil aynı zamanda onları hayata hazırlayan bir program ortaya koymak amaçlanmıştır. Türkiye Yüzyılı olarak adlandırılan bu yeni eğitim-öğretim döneminde öğrencinin sorgulayan, araştıran, öğrenmeyi öğrenen, milli değerlerine bağlı yetkin ve erdemli bir profile sahip olması beklenmektedir. 2024 programından önce yayınlanan

programlardan farklı olarak bu programda, öğrenciye kazandırılması hedeflenen 20 değer yer almaktadır. Bunlar, adalet, aile bütünlüğü, çalışkanlık, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, mahremiyet, merhamet, mütevazılık, özgürlük, sabır, sağlıklı yaşam, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, temizlik, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Akıncı çizgi dizisinde yer alan kişiliğin gelişimi açısından önemli olan bu değerler ve kullanım sıklığı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Akıncı Çizgi Dizisinde Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular

Değerler	Sıklık	Örnekler
Adalet	44	Hırsızın yakalanması (14. b. 3.dk. 01. sn.) “Artık sokaklardaki kötülere göndermem gerekiyor.” (16. b. 19.dk. 7.sn)
Aile Bütünlüğü	20	Tüm dost ve aile bireyleri birlikte doğum günü partisinde olmaları (14. b. 18.dk. 13.sn)
Çalışkanlık	31	Taner ve Beste’nin zor koşullar altında çekim yapması. (16. b. 2.dk. 10.sn)
Dostluk	41	Beste’nin Nergis haber yapmaya giderken yalnız bırakmak istememesi. (16. b. 8.dk. 52.sn) “Nergis ile kuracağım dostluk bizi Akıncıya götürebilir.” (20. b. 11. dk. 11. sn)
Duyarlılık	25	“İnsanlar tehlikede olabilir.” (25. b. 5. dk 7. sn) “Aynı zamanda sana olan vefa borcumu ödemek için...” (20. b.10 dk 53. sn)
Dürüstlük	28	Akıncı yerde bulduğu cüzdanı sahibine verirken <i>beyefendi bu size ait sanırım</i> demesi (14. b. 3 dk. 24 sn)’
Estetik	24	Akıncının estetik unsurlara sahip bir kostüm giymesi (Çizgi dizinin tüm bölümlerinde)
Mütevazılık	29	Kardek’in kendisini almaya gelen uzay aracına: “Ben uçabiliyorum. Neyse sizi kırmıyorum” demesi (16.b. 7. dk. 20. sn.)
Özgürlük	43	Kötütülüğün esaretinden kurtulmak için Akıncı’nın mücadelesi (Çizgi dizinin tüm bölümlerinde)
Sabır	30	“...hayır deney devam edecek.” (20. b. 11. dk. 28. sn)
Sağlıklı Yaşam	25	“Sen bugün fazla yorulmuşsun eve gidip dinlenmelisin.” (21. b. 17 dk.00 sn)
Saygı	50	“Selam söyler misin?” (25. b. 6.dk. 5. sn) “Yok teşekkür ederiz.” (24. b. 8. dk. 59. sn.)
Sevgi	42	“Kılıç güvendeseyse sevdiğim de güvendedir.” (20. b. 7. dk. 4. sn.)
Sorumluluk	28	“İstanbul, ülkeyi ve dünyayı korumak için onu görevlendirdi.” (14. b. 1 dk.11 sn.)’
Tasarruf	15	“Odanın ışıklarını kapatıp Tesla bobini açalım.” (20. b. 6. dk 28. sn) “Bunlar ziyan olmasın.” (24.b. 8. dk. 52. sn)
Yardımseverlik	43	Kimsesiz çocuklar yararına düzenlenen Neşeli Çocuklar Yardım Gecesi (2. bölüm)
Vatanseverlik	55	Akıncı’nın ve arkadaşlarını çizgi dizinin tüm bölümlerinde vatani korumak için mücadele etmeleri.

Akıncı çizgi dizisi incelendiğinde, en çok yer verilen değerlerin vatanseverlik, özgürlük, yardımseverlik ve adalet olduğu görülmektedir. Çizgi dizinin her bölümü “*Akıncı adalet için geliyor.*” sloganıyla başlamakta ve Akıncı, her bölümde kötülere karşı iyiliğin kazanması için mücadele etmektedir. Bunlar adalet değerinin çizgi dizinin her bölümünde ele alındığını göstermektedir. Başkahraman olan Akıncı’nın giydiği kostümde hilâl motifi olması ve her bölümde Türk bayrağına yer verilmesi vatanseverlik değerine yönelik önemli bulgulardır.

Çizgi dizide karşımıza en sık çıkan bir başka değer ise, çalışkanlıktır. Çalışkanlık; çaba, irade, disiplin ve rutin ister. Bilimselliğe önem verir. Kişinin iç motivasyonu olması gerekir. Kendini denetleyebilmesi gerekir. Görev ve sorumluluk üstlenmeyi gerektirir. Çalışkanlık değeri bireysel gelişimden toplumsal faydaya uzanan bir öneme sahiptir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde çalışkanlığın yalnızca akademik başarıyla ölçülemeyeceği vurgulanmaktadır. Karakter gelişimiyle de bağlantılı çok boyutlu bir değer olarak ele alınmaktadır. Çalışkanlık ahlaki bir sorumluluktur. Öğrencilerin, hayatları boyu sürdürmeleri gereken bir tutum olarak kazandırma amaçlanır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre çalışkanlık değerini bireye katmanın yolları şunlardır:

- *Eğitimcinin Rol Modeliği Üstlenmesi*: Eğitimcinin çalışkanlığın nasıl bir davranış biçimi olduğunu öğrenciye göstermesi ve kendi disiplinli çalışmasını öğrenciye yansıtarak model olması beklenir.
- *Proje ve Sosyal Sorumluluk Çalışmaları*: Öğrencileri gerçek hayatta çeşitli kurum, kuruluş, STKlara ya da proje ve sosyal sorumluluk çalışmalarına yönlendirerek çalışkanlık becerisini kazanması ve sorumluluk üstlenmeyi öğrenmesi beklenir.
- *Değer Temelli Eğitim Müfredatı*: Müfredat kapsamında değerler, ahlak, etik ele alınır. Ders anlatımları hikâyeler, biyografiler ve tarihteki önemli karakterlerin çalışkanlık sonucu başarıları üzerinden anlatılır.
- *Aile ve Toplum Katılımı*: Çocukların evde de çalışkanlık ve sorumluluk kavramlarını sürdürmesini amaçladığımız için ailelerle iş birliği yapılarak süreç birlikte yürütülür.

Çalışkanlık değeri kapsamında bakıldığında akıncı çizgi dizisindeki başkahraman olan Fatih çalışkanlığı, azmi ve vatan sevgisi ile karşımıza çıkar. Her sorunla başa çıkmak adına araştırmalar yapar ve başarıya ulaşmak için çeşitli yollar dener. Bu noktadan bakıldığında Akıncı çizgi dizisi çocuklara başarılı olmanın birinci koşulunun çalışmak olduğunu film boyunca ele alınan olaylarla göstermektedir.

Çizgi dizide ayrıca; aile bütünlüğü, dostluk, dürüstlük, duyarlılık, estetik, mütevazılık, özgürlük, sabır, sağlıklı yaşam, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf ve yardımseverlik değerlerine sıkça yer verilmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile ulaşılmak istenen yetkin ve erdemli bireylerin yetiştirilmesinde kazandırılmak istenen bu değerlere çizgi dizide sıkça yer verilmesi, bireylerin kimlik kazanmasında önemli rol oynayabilir. Bu bağlamda Akıncı çizgi dizisinin bireylere değerlerin kazandırılması noktasında olumlu yönde etki yapacağı düşünülmektedir.

4. AKINCI ÇİZGİ DİZİSİNDE YER ALAN KÜLTÜREL ÖGELER

4.1. Aile Kavramı

Akıncı çizgi filminde, toplumun en küçük yapı taşı olan aile kavramının içerisinde beslediği birçok duyguya dizide vurgu yapılmaktadır. Burada, kahramanlık ve adaletin zaferi vurgulanırken, çağdaş Türk kültürünün önemli unsurlarından olan aile kavramı, Türk kültürüne uygun olarak ele alınmaktadır. Akıncı çizgi filminde Fatih'in ailesi geleneksel bir Türk ailesidir. Ailenin geçmişten gelen bağları Fatih'in adalet için savaşmasında önemli yer tutar. Fatih, Akıncı kimliğini uzun süre ailesinden saklar. Bu yüzden kahramanlık görevlerini gizli bir şekilde sürdürmesi gerekir. Bunun sebebi Fatih'in seçmiş olduğu bu tehlikeli hayat serüveninden ailesinin endişe duymasını istememesidir. Fatih, destek almak için ailesiyle bu bilgiyi paylaşabilme özgürlüğüne sahipken ailesine sevgisi ve onların günlerini huzurlu geçirme isteği gerçekleri söyleme güdüsünün önüne geçmektedir. Böylece ailesini korumaktadır. İlerleyen bölümlerde ailesi Fatih'in akıncı olduğunu öğrenir ve ona destek olurlar. Onların desteğiyle Akıncı daha da güçlenir. Bu da Türk kültüründe aile bütünlüğünün ve birliğinin önemini vurgulamaktadır. Çizgi dizide yemekler için aile sofralarının kurulması, büyüklerin sofrada başköşede oturması Türk geleneklerine uygun olarak ele alınmaktadır. Fatih'in yeğenleri ile oyun alanına gitmesi, onlarla vakit geçirmesi Türk aile yapısını andırmaktadır. Ayrıca karakterlerin arasındaki dostluk ve dayanışma, kötü karakterlere karşı savaşta birlik olmak aile olma kavramının bir parçasıdır.

Çizgi filmde, Nergis'in anne ve babası ile ailecek tatile gitme anısının gösterilmesi Türk kültüründe ailenin önemi olduğunu göstermektedir. Bir aile üyesi zor durumda kaldığında ona maddi ve manevi destek sağlamak aile bağlarının bir gereğidir. Nergis ile babasının görüşmesinde; babasının Nergis'e "*Sıkıntılı bir durum olursa beni her zaman arayabilirsin.*" (1. b. 7 dk. 50. sn) demesi toplumumuzda geçmişten gelen baba desteğini ve dayanışmasını gözler önüne sermektedir.

4.2. Yeme içme Kültürü

Türk mutfağının en önemli unsuru çaydır. Akıncı çizgi filminde de karakterlerin bu kültürü yansıtmak için çay içtiğini; hatta gelenekselleşmiş bir çay bardağında çay içtiği görülmektedir. Kısa süreli gelen misafirlere Türk kahvesi ikram edilmesi, uzun yoldan, işten gelen kişilere yemek sofrası kurulması Türk adetlerindedir. Bu duruma ait çokça sahne çizgi dizide yer almaktadır. 14. bölümde Akıncı'nın gittiği lokantanın ismi olan 'Manaho sofrası' da dikkate değer bir isim olarak karşımıza çıkar. Eski adı Kora Nehri olan Manaho deresi, Trabzon ilinin Sürmene ve Köprübaşı ilçelerinde bulunur. Bu dere, Karadeniz'e akar. Bölümde, bir lokantanın adı Manaho sofrası olarak geçer. Burada görülen Manaho sofrası, bu coğrafya yemeklerinden oluşan sofraya verilen isimdir. Lokantanın anlamı da o yörenin yemeklerinin sunulduğunu ifade eder. Ayrıca Fatih'in ablasının hazırladığı sofralarda Türk mutfağının vazgeçilmez lezzeti olan sarmanın yer alması, misafirlere için hazırlanan sofraların çeşit çeşit hazırlanması Türk yemek kültürüne ve sofrada adabına

uygundur. Bunların yanı sıra Akıncı'nın ablasının sürekli mutfakta olduğu sahnelerin olması, hamur işi pişirmesi, keşkek yapması Türk kültürüne ait yemeklerin çizgi dizide sıkça yer aldığını göstermektedir.

4.3. Giyim Kuşam Kültürü

Çizgi dizide kadınların, erkeklerin ve çocukların kıyafetleri modern Türk kıyafetini yansıtmaktadır. Akıncı (Fatih), günlük hayatta iken bir beyefendi edasıyla gömlek ve pantolon giyip kravat takmaktadır. Saç kesimi ve sakal tıraşı da Türk erkeğini yansıtan niteliktedir. Fatih'in Akıncı kostümü ise üzerinde Türk kültürüne ait izler taşır. Kostüm, geleneksel Türk motifleriyle modern süper kahraman tasarımlarının birleşmesiyle oluşturulmuştur. Genellikle koyu renklerden oluşan bir kostümdür. Maskesi gizliliğini vurgular. Özel tasarlanmış kalkanı ve silahı O'nun savaşçı ve cesur yönlerini gözler önüne serer. Kostümde kalbinin üstünde bir hilal vardır. Bu hilal, İstiklal Marşımızda "*Dalgalar sen de şafaklar gibi ey nazlı hilal!*" diye seslenilen bayrağımızın temsilidir. Hilal motifinin Akıncı'nın göğsünün üzerine olması, onun vatan ve bayrak sevgisi temsil etmektedir. Ayrıca Türk kültüründe görebileceğiniz başörtü bağlama şekli de Akıncı çizgi filmde gösterilmektedir. Akıncı'nın kostümü, modern Türk motifleriyle harmanlanmış, koyu renklerde tasarlanmış ve cesareti simgeleyen unsurlarla biraraya getirilmiştir. Nergis'in siyah kostümü ise gizem ve kimlik koruma vurgusunu yansıtmaktadır.

4.4. İnanç

İnanç, bireylerin veya bir toplumun yaşamında mühim bir rol üstlenen, kişinin düşüncelerini, davranışlarını ve değerlerini şekillendiren bir kavramdır. Bu kavram, insanların hayatlarına yön veren temel unsurlardan biridir. İnsanların yaşamları boyunca edindikleri deneyimler, bilgiler ve değerler, inançlarının şekillenmesine ve belirlenmesine zemin hazırlar. Bu süreç, bireylerin dünyaya bakış açılarını derinleştirir ve zenginleştirir. İnançlar, bireylerin dünyayı kavrama ve yorumlama tarzlarını şekillendirirken, topluluklar için de birlik ve dayanışma oluşturur. Akıncı, iyiliğe olan inancıyla sürekli pozitif bir yönelim sergileyip, olumsuz olan her şeyle cesurca mücadele etmeyi benimsemektedir. Akıncı ile iyilikte bulunan başka karakterler de mevcuttur. Kötü olaylara karşı sergilenen sabır, bireylere kötülüğe karşı mücadele etme ve ne kadar zorlayıcı olursa olsun direnç göstererek ayakta kalma iradesini kazandırmaktadır. Bu durum, insanlığın ruh gücünü ve dayanıklılığını pekiştirir. "Akıncı" çizgi filmde, inancın önemi, karakterlerin motivasyonlarını ve mücadelelerini şekillendiren temel bir unsur olarak öne çıkmaktadır. İnanç, karakterlerin hedeflerine ulaşmalarında ve zorlukların üstesinden gelmelerinde onları güçlendiren bir faktör. Çizgi filmde, inanç sadece dini bir kavram olarak değil, aynı zamanda kendilerine, ideallerine ve dostlarına olan güven olarak da işlenmektedir. Karakterler aracılığıyla, inanç temel alınarak birlik olmayı, dayanışma içinde yaşamayı ve en zor anlarda bile pes etmemek gerektiği vurgulanmaktadır. Akıncı çizgi dizisinde inanç hem bireysel hem de toplumsal bir güç kaynağı olarak işlenmekte, karakterlerin gelişiminde ve hikâyenin ilerleyişinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Akıncı çizgi dizisi İstanbul'da geçmektedir. Pek çok geçiş sahnesinde İstanbul'dan manzaralar, camiler, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, Galata Kulesi gibi tarihi yerler gösterilmektedir. Çizgi dizide sıklıkla 'Allah Hilâl Savaşçısı'nı başımızdan eksik etmesin' ifadesi kullanılmaktadır. Bu da çizgi dizinin islam inancını ekseninde hazırlandığını göstermektedir. Ayrıca Akıncı'nın kostümünde hilâl sembolünün kalbin hizasında olması ve kılıcın kilidini açarken kalbine doğru tutunca açılması Türk kültüründeki kalpte iman ve kalben inanma motifi ile bağdaştırılabilir. Sonuç olarak Akıncı çizgi dizisinin çocukların hem islam inancını hissetmesine hem de başarmaya olan inaçlarının pekişmesinde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

4.5. Misafirperverlik

Misafirperverlik, Türk toplumunda yer alan yapı taşlarından biridir. Misafiri ağırlamak, büyük bir saygı sayılır ve misafire özel yemekler hazırlanır, ona evin en iyi köşesi verilir. Bu gelenek, "Misafir on kısımetle gelir, birini yer, dokuzunu bırakır" gibi atasözleriyle desteklenir. Akıncı çizgi dizisinde gelen misafirlere ikramda bulunulması, onların kapıdan karşılayıp kapıya kadar uğurlanması, misafirlere karşı gösterilen sıcaklık ve dostluk Türk kültüründe yer alan misafirperverlik ile doğrudan ilişkilidir.

4.6. Milli Değerlere Duyarlılık

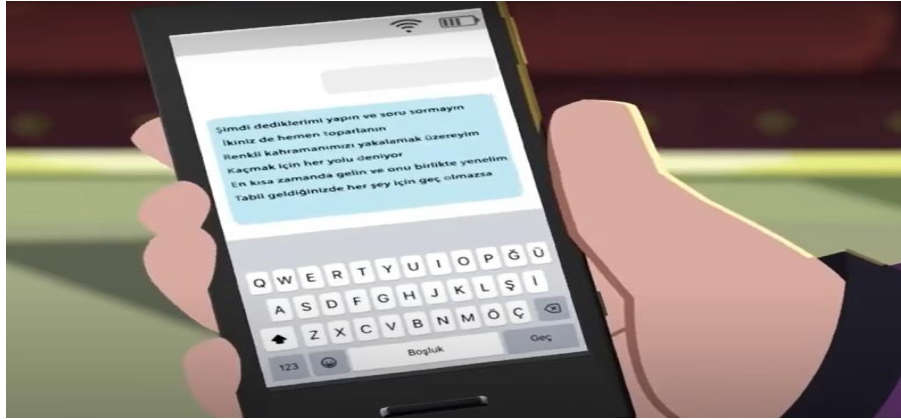
Kültürümüzün en önemli millî değerlerinin vatan ve bayrak olduğu göz önüne alındığında, çizgi film içerisinde, her bölümde yer verilen hilâl motifi, akıncının kostümündeki hilâl simgesi dikkat çekmektedir. Hilâl, Osmanlıdan günümüze gelen bir milli kültürel değerdir. Bayrağımızdaki hilâl ve yıldız göndermeler yapılan ve bayrağımızın çizgi film içinde gösterilmesi çizgi filmin vatan ve bayrak kültürümüzü aktarımında etkili olacaktır. Millî bilinç geliştirmekte oldukça rol oynamaktadır. 1. bölümde 'Hilâl Savaşçısı' olarak Akıncı tanıtılmıştır ve hikâye anlatılmaya başlanmıştır. Ayrıca yer yer tarihsel olaylardan bahsedilmesi (Gılgamış Destanı) Türk tarihinin öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Tarihte meydana gelen Türk kültürü

için oldukça fazla önem taşımakta olan olayların, padişahların isimlerinin kullanılması da millî değerler açısından oldukça önemlidir. Fatih'in tarih öğretmeni olması "Eğer tarihi bilmezsek geleceğe ulaşamayız" cümlesi de Türk tarihinin bilinmesinin önemini vurgulamaktadır. Çizgi film, Fatih karakteri aracılığıyla vatanseverliği, adalet duygusunu ve toplumsal sorumluluğu öne çıkarır. Fatih'in Akıncı kimliği, sadece bir süper kahramanlık hikayesi olarak değil, aynı zamanda Türk toplumunun değerlerine ve kültürel mirasına duyulan saygıyı da yansıtır. Karakterin, ülkesini koruma ve adalet sağlama amacı, milli hassasiyetin nasıl içselleştirildiğini gösterir. Dizi boyunca, Türk tarihine atıflar, geleneksel unsurlar ve toplumsal bağlar vurgulanarak, izleyicilere milli bilinç kazandırılır. Akıncı Osmanlı geleneğinden gelmektedir ve bölümde yer yer Osmanlı dönemi silahlarının bir müze gibi sergilenmesi tarih bilgisi kazandırmaya yönelik bir adımdır. İstanbul tarih açısından geçmişten günümüze kadar önemini korumaktadır. Akıncı 2.sezon 1. bölümde "Yalnız az kalsın İstanbul ellerimden kayıp gidiyordu." cümlesi İstanbul'un hem tarihî hem de kültürel değerler açısından önemi dile getirilmektedir.

4.7. Dil ve Edebiyat

Çizgi filmde kullanılan dil, izleyicilerin anlayabileceği sade ve akıcı bir üsluba sahiptir. Bu, izleyiciler için hikâyenin akışını kolaylaştırmaktadır. Çizgi film, Türk masal ve destan geleneğinden izler taşımaktadır. Kahramanlık, fedakârlık ve adalet gibi temalar, bu edebi geleneği yansıtmaktadır. Karakterlerin hikâye anlatma yetenekleri, Türk kültüründeki sözlü anlatım geleneğini hatırlatmaktadır. Bu, kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar. Çizgi filmde yer alan mizahi diyaloglar ve sahneler, eğlenceli bir atmosfer yaratmaktadır. Çizgi film, izleyicilere dilin doğru kullanımı ve zengin kelime dağarcığı kazandırma açısından bir fırsat sunmaktadır. Akıncı çizgi dizisinde sıkça kalıplaşmış ifadeler kullanılmaktadır. Bu ifadeler, izleyicilere Türk kültürü ve değerleri hakkında bilgiler verirken, aynı zamanda hikâyenin akışını da destekler. Bu tür kalıplar, karakterler arasındaki bağları güçlendirir ve izleyicilere eğlenceli bir deneyim sunar. - Asla pes etmem!" veya "Sonuna kadar savaşıcağım!" gibi kalıplaşmış ifadeler, karakterlerin kararlılığını ve cesaretini vurgular. Bu tür ifadeler, izleyicilere güç ve motivasyon kazandırır. - "Her zaman ailemiz yanımızda!" cümlesi ise, aile bağlarının önemini vurgulayan bir ifadedir.

Karakterlerin akrostiş mesaj yazarak haberleşmeleri edebiyat değerleri açısından örnek gösterilebilir. Çizgi filmde Alisa Gürbüz'e mesaj atıyor ve nereye gitmesi gerektiği anlatıyor. Şekil 1'e bakıldığında mesajın baş harflerinde "ŞİRKET" yazdığı görülmektedir.

Şekil 1. Şirket yazılı akrostiş içeren mesaj (<https://www.atv.com.tr/akinci-cizgi-dizi>)

Dil bir toplumun kültürünün doğru ve etkili aktarılmasını sağlayan canlı bir varlık olmasının yanı sıra bir kültürel değerdir (Kayalar, 2024). Saygı çerçevesinde yaşlı karakterlere "Amca, abi, teyze" vb. hitapların kullanılması Türk kültürünün önemli bir unsurudur. Akıncı çizgi filminde Türk değerlerinin yansımaları açısından konuşmalarda kullanılan deyimler, akrabalık bildiren kelimeler, "Günaydın, hoş geldin, kolay gelsin, teşekkür ederim, özür dilerim gibi kalıplaşmış nezaket bildiren ifadelerin özellikle izleyici çocukların bu kalıpları öğrenmesinde yardımcı olmakta büyük rol oynamaktadır. Akıncı çizgi filminde atasözleri ve sıkça deyimler kullanılmaktadır. Bu deyim ve atasözlerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Akıncı Çizgi Dizisinde Yer Alan Deyimler ve Atasözleri

Deyimler	Atasözleri
Kafası karışmak	Su akar yolunu bulur.
İzini sürmek	Bir elin nesi var iki elin sesi var.
Burnuna kötü kokular gelmek	
Çabası boşa çıkmak	
Ayak bağı olmak	
Geldiği gibi gitmek	
Hırsını almak	
Aklına takılmak	
Oyuna getirmek	
Anladığı dilden konuşmak	
Tehlikeli sulara yüzmek	
Arkadan iş çevirmek	
Gölgesi altında yaşamak	
Tuzla buz etmek	
Fırsat değerlendirmek	
Avucunun içine almak	
Aklı beş karış havada olmak	
Gözü gibi bakmak	
Sözünü kesmek	
Sözünü tutmak	
Görmezden gelmek	
Lafa tutmak	
Elinden gelmek	
Dikkat çekmek	
Ucuz atlatmak	
Zaman kazanmak	
Gözüne batmak	
Arkadan iş çevirmek	
Elinden kayıp gitmek	
Ayıp etmek	
Kuyusunu kazmak	
Rahat durmak	
Bildiği yoldan şaşmamak	

Tablo 2'ye bakıldığında, Akıncı çizgi dizisinde, Türkçe'nin söz varlığında önemli bir yer tutan atasözleri ve deyimlere sıkça yer verildiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında çocukların söz varlığının gelişmesinde ve Türk dilinin zenginliklerinin kazandırılmasında bu çizgi dizi etkili olabilir.

5. SONUÇ

Sosyal normlar, bir toplumda kabul gören ve bireylerin uyması beklenen yazılı veya yazısız davranış kurallarıdır. Kişinin aidiyet kurduğu değerler, onun yaşama biçimini ve davranışlarını şekillendirir. Kişiliğinin oluşumu çocuk yaşlarda başlamaktadır. Kişiliğin oluşumunda aile, yaşanılan çevre, arkadaşlar ve okul etkilidir. Okullar kişiliğin gelişiminde sistematik bir rol oynarken yaşanılan çevre dolaylı şekilde hayata bakışı belirlemektedir. Bireylerin yetişmesinde çocukluk önemli bir dönemdir. Onların izledikleri, dinledikleri ve gördükleri hayata bakış açılarını etkilemektedir. Çocukların ekrana maruz kaldıkları süre günden güne artmakta ve artık günümüzde ekrandan uzak kalan çocuk sayısı yok denecek boyutlardadır. Bu bağlamda, çocukların maruz kaldıkları ekran karşısında onlara sunulan içeriklerin kültürel, edebi ve ahlaki yönden uygunluğunun incelenmesi gerekmektedir. Zira erken çocukluk döneminde maruz kalınan çizgi filmler onların gelişimini etkilemektedir. Maruz kalınan içeriklerin uygunluğunun incelenmesinin yanı sıra alanda yapılan birçok çalışma çizgi filmlerin çocukların eğitiminde kullanılabileceğini aktarmaktadır. Literatüre bakıldığında çizgi filmlerin birer eğitim materyali olarak kullanılabilirdiği kabul edilmektedir (Aslan, vd., 2021; Borzekowski, 2018; Kanellidou ve Zacharia, 2019; Vitasromo vd., 2020; Yener vd., 2021). Bu noktada millî değerlerin ve kültürel aktarımın sağlanmasında erken yaşlarda eğitimin tercih edilmesi eğitimin ilerleyen yaşlarda da sürdürülebilir olması açısından önemlidir (Yener ilk kullanımda bütün yazarları verelim vd., 2021). Bu noktada, millî bilince sahip, kültürel değerlerine bağlı bireylerin yetiştirilmesinde çizgi filmlerin rolü yadsınmaz. Çizgi diziler çocukların dil gelişimlerini, kültürel gelişimlerini ve değerlere bakış açılarını etkilemektedir. Bu noktada, çocukların en çok izlemeyi tercih ettiği program olan çizgi filmler aracılığıyla çocuklara Türk kültürünün tanıtılması, sevdirmesi ve öğretilmesi sağlanabilir. Bu bağlamda bu çalışmada Türkiye'de en çok izlenen kanallardan birinde yayınlanan Akıncı çizgi dizisi, kültür aktarımı açısından incelenmiştir. İnceleme sonunda çizgi dizide Türk milletinin kültürüne, yaşayış şekline, yeme-içme alışkanlıklarına, milli hassasiyetlerine, giyim kuşamına, atasözleri ve deyimlerine ilişkin bulgular tespit edilmiştir. Toplumda birlik halinde yaşamının ön koşulu o toplumun normlarına uygun olarak hareket etmektir. Türk toplumunun yaşayış düzenini gelenek ve görenekler belirlemektedir. İncelenen çizgi dizide Türk kültüründe önemli yere sahip olan sosyal normlardan yaşlılara

saygı, küçüklere sevgi geleneğine uygun şekilde davranışlar görülmektedir. Özellikle toplu taşımada yaşlılara yer vermek, onlara yardımcı olmak, sokak hayvanlarını beslemek gibi davranışlar çizgi dizide sıkça karşılaşılan durumlardır.

Akıncı çizgi filmi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde bulunan dostluk, yardımlaşma, dayanışma, adalet, sevgi, çalışkanlık, vatanseverlik gibi pek çok değeri ana fikir olarak göstermektedir. Akıncı çizgi filmi, izleyicilere Türk kültürünü ve tarihini tanıtarak milli kimliği güçlendirmede etkilidir. Baş karakter olan Akıncı, adalet ve iyilik için mücadele eden bir savaşçıdır. Kötülükle mücadele ederken, güçlü dostlarıyla beraber birçok zorlukların üstesinden gelmeyi başarır. Akıncı, vatanını koruma ve savunma çabalarıyla öne çıkmaktadır. Bu olgu, izleyicilerine vatan sevgisinin sadece duygusal bir bağ değil, aynı zamanda eyleme dönüşmesi gereken bir sorumluluk olduğunu göstermektedir. Karakterler, vatanları için büyük fedakârlıklar yapmaktadır. Bu da izleyici kitlesine vatan uğruna mücadele etmenin değerini kazandırmada önemlidir. Ayrıca, çizgi dizide aile bağlarının önemi, aile ile birlikte geçirilen zamanın ve paylaşımın değeri sıkça vurgulanırken bu değerlerin günlük hayatlarına nasıl entegre edebileceklerini de göstermektedir.

Çizgi filmde yer alan kahramanlar, Türk mitolojisinden ve tarihinden esinlenerek oluşturulmuş. Bu figürler, milli kahramanlık ve destan geleneğini yansıtmaktadır. Çizgi filmde, vatanın doğal güzellikleri ve toprak sevgisi işlenmektedir. Bu, doğanın ve çevrenin korunmasının da vatan sevgisiyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Geleneksel el sanatları, müzik ve folklor gibi unsurlar, Türk kültürünün zenginliğini ve milli değerlerin önemini vurgulanmaktadır.

Karakterlerin sergilediği dayanışma, izleyicilere iş birliği ve birlikte başarıma önemini öğretir. Ayrıca, fantastik unsurlarla zenginleştirilmiş anlatım, hayal gücünü geliştirirken eleştirel düşünmeyi de teşvik eder. Akıncı çizgi filminde de değerlerimiz başarılı bir şekilde izleyiciye aktarılmıştır. Bu değerlerin çizgi filmlerde işlenmesi gelecek nesillere kazandırılması açısından kolaylık sağlamaktadır. Çizgi filmde işlenen kültürel değerlerin, izleyicilerin hayatlarından bir parça olarak hissetmesi, kültürel öğeleri benimsemesi yönünden de oldukça başarılıdır. Fatih'in ailesi ile oturduğu sofradaki sarmayı afiyetle yemesi, çay içilmesi; ablasının portakallı kurabiye, poğaçaya pişirmesi izleyici kitleye değer olarak yakın hissettirir. Yaşlı karakterlerin giyim tarzı, konuşma stili, işlenen konuların gerçek hayatla uyuştuğunu görebiliriz. Örneğin çocukların yaramazlık adı altına cama taş atıp kırmaları ve yaşlı insanların "Ah seni yaramaz çocuk, elime geçirsem seni..." diyerek kızması gerçek hayatta çok kez yaşanan olaylardır. Gerçek hayattan bu kadar örnek gösterilmesi izleyiciye kültür aktarımı ve değerlerin kazandırılmasına katkı sağlamaktadır. Çocuklar gelişimsel dönemlerine bağlı olarak izledikleri filmlerden, dinledikleri müzikten etkilenmektedir. Televizyonda gördüğü Türk kültürü ile uyuşmayan bazı değerleri kabul edebilmektedirler. Akıncı çizgi filminde de bunun önüne geçilmiştir. İzleyici kitlesi olan çocuklar içinde uygun örnek teşkil etmekte, onlara Türk kültürümüzün değerlerinin aktarılmasında büyük rol oynamaktadır. Akıncı çizgi filmi küçükten büyüğe herkese hitap etmektedir. Toplumun gelişmesinde önemli bir unsur olan kültürün gelişimi ve aktarılması sağlıklı bir şekilde gerçekleşmektedir.

Sonuç olarak, dil ve üslup açısından akıncı, söz varlığı açısından zengin olan Akıncı çizgi dizisi, kültürel öğeler ve değerler bakımından Türk milletinin yaşayış şekline, hayata bakışına ve kültürüne uygundur. Türkiye'nin ilk Türk Animasyon çizgi dizisi olan Akıncı aracılığıyla, Türkiye yüzyılı ile hedeflenen değerlerin bireylere kazandırılmasında, Türk kültürünün aktarımında ve söz varlığının zenginleştirilmesinde rol oynayabileceği düşünülmektedir. Alanda yapılacak ileriki çalışmalarda Akıncı çizgi dizisinin yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığının gelişmesinde etkisi olup olmadığı ile ilgili deneysel bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alzate, J. V., (2016). Grade school children: more affected on violent TV cartoons. *International Journal of Novel Research in Education and Learning*. 3(1), 1-10.
- Alıcı, B. (2021). Türkiye'de animasyon sineması çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 19, (37), 53-78.
- Aslan, A.; Aslan Engi, T.; Kurmanbekova, G.; Kayalar, F.; Kayalar, F.; Karagoz, Y. & Engin, A. (2021). The effect of biology teaching with concept cartoons based on constructivist learning approach on student achievement and permanence of knowledge. *Frontiers in Life Sciences and Related Technologies*. 2(1) (2021) 14-20.
- Aymaz, G. (2018). İletişim araçlarının toplumsal tarihi için bir giriş. *Global Media Journal TR Edition*, 8(16), 124-139.

- Akgün, A. C. (2024). Anakronik bir hikâye: “Nasreddin Hoca zaman yolcusu” çizgi filminin modern toplum bağlamında incelenmesi. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 5(1), 1-16. <https://doi.org/10.51969/klusbmyo.1472065>
- Baltacıoğlu, İ. H. (1932). *Terbiye*. İlhami.
- Borzekowski, D. L. (2018). A quasi-experiment examining the impact of educational cartoons on Tanzanian children. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 54, 53-59.
- Dinç N (2009). Türkiye’de Çizgi Film Sanatı ve Kültürel Yansımalar, Uluslararası Türkiye-Mısır İlişkileri Sempozyumu, Kahire, Mısır, 2-7 Kasım 2009, Lazer, 106-112.
- Gün Şahin, E., ve Arslan, H. Ö. (2022). Animasyon Çizgi Dizilerinin 5. Sınıf Öğrencilerinin Çevre Okuryazarlığı Alt Boyutları Üzerine Etkileri: “SU ELÇİLERİ” Örneği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 432-445. <https://doi.org/10.14686/buefad.974917>
- Iamurai, S. (2009). Positive Cartoon Animation to Change Children Behaviors in Primary Schools. *In International Conference on Primary Education*, 1-6.
- Kamacıoğlu, B. (2017). Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Hayao Miyazaki Çizgi Filmleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(2), 1-18. <https://doi.org/10.20488/www-std-adolu-edu-tr.393478>
- Kanellidou, M., & Zacharia, Z. (2019). Visualizations in primary education. Effects on the conceptual understanding of basic astronomy concepts for children up to ten years old. *In EDULEARN 19 Proceedings*, (3080-3084).
- Kayabaşı, R. G., ve Bursa, V. (2024). Türk destancılık geleneğinin çizgi filmler yoluyla çocuklara aktarılması: aybek örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 12(40), 163-178. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1469859>
- Kayalar, F. (2024). The Importance of Culture, Cultural Literacy and Intercultural Communication in Foreign Language Learning. *New Visions In Education Sciences: Concepts- Theories – Applications*. Ed: Prof. Rasim Erol Demirbatır. Duvar Yayınları, İzmir.
- Kayalar, F. (2023). The Prominence of Language in Cross-cultural Understanding and Communication. *Proceedings of VIAC in October 2023*. Czech Institute of Academic Education z.s.
- Muratoğlu, B. (2009). Sosyal sapkınlığın medyadaki temsilinin çizgi filmler üzerinden incelenmesi, [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Oyero, O., & Oyesomi, K., O., (2014). Perceived influence of television cartoons on Nigerian children’s social behaviour. *Estudos em Comunicaçãõ, 17*, 91-116.
- Özeskici, D., ve Okan Akın, N. (2024). Görsel Sanatlar Öğretmen ve Öğrencilerinin Görüşleriyle Çizgi Filmlerde Kültür ve Görsel Kültür Aktarımı. *ART/Icle: Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(1), 1-12. <https://doi.org/10.56590/stdarticle.1442712>
- Pandey, A., & Lenka, C., (2020). Impact of cartoon watching on overall development of school going children: a case study in Bhubaneswar city, Odisha. *International Journal of Applied Research*, 6(4), 334-344.
- RTÜK. (2018). *Televizyon izleme eğilimleri araştırması*. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/televizyonizlemeegilimleriarastirmasi2018.pdf>
- RTÜK. (2006). *Televizyon izleme eğilimleri araştırması*. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/televizyon-izleme-egilimleri-arastirmasi-20060053.pdf>
- Shah, J., Das, P., Muthiah, N., & Milanaik, R. (2019). New age technology and social media: adolescent psychosocial implications and the need for protective measures. *Current Opinion in Pediatrics*, 31(1), 148-156
- Sel, B. (2022). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kapsamında Kültürel Mirasın Animasyon Çizgi Dizilerle Aktarımı: Bir Yörük Hikâyesi Maysa ve Bulut. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 2969-3000. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1052307>

- Sildir Daşar, E. (2024). Sevilen Çizgi Karakterlerin Değerler Açısından İncelenmesi (MEB Okul Öncesi Eğitim Programı-2024). *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 85-102. <https://doi.org/10.37754/ijeces.1495283>
- Sipahioğlu, Ahmet (1999). Türk Grafik Mizahı, Dokuz Eylül.
- Taşkın H., ve Boran T. (2024). Türk Kültürünün Yeni Nesillere Aktarımı: TRT Çocuk çizgi filmleri örneği. İletişim ve diplomasi (12),25-58. <https://doi.org/10.54722/iletisimvediplomasi.1408003>
- Taş Alicenap, Ç. (2015). Kültürel mirasın çizgi film senaryolarında kullanılması. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, s.11-24. doi:10.17133/tba.63303.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Türkiye Televizyon İzleme Araştırmaları. (2024). *Türkiye televizyon izlenme ölçümü*. <https://tiak.com.tr/tablolalar>
- Ufak, K., ve Yorulmaz, B. (2022). Niloya Çizgi Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 99-112. <https://doi.org/10.47951/mediad.991146>
- Vitasmoro, P., Chandra, A., I., & Jatmiko, J., (2020). Improving student's english vocabulary mastery through animation cartoon. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 383, 505-509.
- Yakut, R. E., ve Yakut, İ. (2022). Rafadan Tayfa ve Teen Titans Go Çizgi Filmlerinde İşlenen Temel Evrensel Değerlerin Karşılaştırmalı Analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 519-547. <https://doi.org/10.34234/ded.1169656>
- Yener, Y., Yılmaz, M., ve Şen, M. (2021). Çizgi filmlerde değer eğitimi: TRT Çocuk örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(2), 114-128. <https://doi.org/10.24289/ijsser.846419>
- Yıldız, H. N. (2024). Çizgi filmlerin kültürel öğeler açısından incelenmesi: "Alpman" örneği. *EKEV Akademi Dergisi* (99), 174-197. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1392436>

Araştırma ve yayın etiği beyanı: Bu makale, orijinal veriler temelinde hazırlanmış özgün bir araştırma makalesidir. Daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olup başka bir yere yayımlanmak üzere gönderilmemiştir. Yazar, araştırma sürecinde etik ilkelere ve kurallara uymuştur.

Yazarların katkı düzeyleri: Makale tek yazarlıdır.

Etik komite onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Çalışmada kişiler ve kurumlar ile potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.